Wydanie wieczorne.
Nr. 251. Środa 16 września 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy: Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Walka na nowych pozycyach pod Lwowem.
Wyjaśnienie komunikatu sztabu generalnego
Ofenzywa niemiecka.

Wojska pod Lwowem w nowych pozycyach.

Wiedeń, 16 września.

Korespondent „N. W. Journal“ donosi z głównej kwatery prasowej:

Marsz naszych wojsk na nowe pozycye odbył się w najzupełniejszym spokoju i porządku. Potwierdza się przypuszczenie, że Rosyanie wskutek długiej walki są silnie wyczerpani tak, że z ich strony nie nastąpiło żadne niepokojenie naszych zmieniających pozycye. Nie można dość często podnieść, że wcale nie odnieśliśmy klęski, że wybór nowej pozycyi nastąpił ze względów strategicznych, aby zgromadzić armię do nowego uderzenia. Sytuacya nasza charakteryzuje się tem, że nasze wojska prowadzą ze sobą przeszło 10.000 jeńców i 80 zdobytych armat. Duch wojsk jest mimo nędznej pogody znakomity.

Zwycięstwa niemieckie.

Berlin, 16 września.

Wielka kwatera główna dnia 15 b. m. wieczorem ogłasza:

Walka, która toczy się od dwóch dni na prawem skrzydle wojska zachodniego, rozszerzyła się także dzisiaj na armię, sięgającą na wschód aż do Verdun. W kilku miejscach rozległego placu boju dotąd stwierdzić można częściowe sukcesy armii niemieckiej. Zresztą walka jeszcze trwa.

Na wschodnim terenie wojennym porządkuje się armia Hindenburga po ukończonym pościgu.

Pogłoski rozpuszczone na Górnym Śląsku o grożącem niebezpieczeństwie są nieuzasadnione.

We Włoszech.

Neutralność.

Medyolan, 16 września.

„Lombardia“ donosi, że rząd **zredukował liczbę wojsk** na granicy austryackiej do normy pokojowej, a załogi z nad granicy wysłał **w głąb kraju.** Czyn ten dowodzi, że **rząd włoski pozostaje niezachwianie przy neutralności.**

Spokój.

Rzym, 16 września.

Agencya Stefaniego donosi: Za granicą obiegają **bezpodstawne i fałszywe** wiadomości o obecnych stosunkach we Włoszech. Wobec tych pogłosek należy stwierdzić, że porządek publiczny we Włoszech jest **pełny,** warunki życiowe **normalne** i że nie wydano żadnego zarządzenia, któreby stawiało przeszkody podróżnym i spokojnemu pobytowi obcokrajowców we Włoszech.

Anglicy opuszczają Francyę?

Turyn, 16 września.

„Stampa“ donosi, że rząd angielski **wstrzymał wysyłkę swoich wojsk do Francyi.** Podług informacyj z Francyi, wojska niemieckie opanowały już departament Pas de Calais. Angielskie oddziały cofają się **do portów** Dunkierka i Calais.

Walki pod Paryżem.

Berlin, 16 września.

Korespondent wojenny „Berliner Tageblattu“ donosi z głównej kwatery:

Pierwszy peryod operacyi zbliża się **ku końcowi.** Dnia 5 b. m. nastąpiła wycieczka z Paryża w kierunku północno-wschodnim na Crepy, ale wycieczka została przez armię generała Klucka **opartą,** poczem ścigano Francuzów **aż pod ogień ciężkich armat Paryża.**

Dnia 6 b. m. wzniowiono wycieczkę, której towarzyszył gwałtowny ogień ciężkich bateryi francuskich. Razem z tą wycieczką nastąpił atak silnych oddziałów **francusko-angielskich** ku linii Meaux-Montmiral. Części prawego skrzydła niemieckiego popadły wobec przewagi nieprzyjaciela w niebezpieczeństwo, wobec czego skrzydło zostało ze względów taktycznych **cofnięte.**

Walki doprowadziły **do krwawej klęski ofenzywy francuskiej.** Wzięto 4000 jeńców i 50 armat.

Na wschodnio-francuskim terenie zdobyła armia następcy tronu niemieckiego ufortyfikowane pozycye naokoło Verdun. Atak na forty linii Verdun-Toul odbywa się od wschodu i zachodu. Od kilku dni toczą się **zacięte walki** na linii Paryż-Verdun-Nancy-Lotaryngia.

Rozstrzelanie generała Kaulbarsa?

Wiedeń, 16 września.

W Sofii donosi „Utro“, że gubernator Odessy generał K a u l b a r s został za **szpiegostwo rozstrzelany.**

Z Petersburga.

Frankfurt, 16 września.

„Frankfurter Ztg.“ donosi, jak twierdzi na podstawie dobrych informacyi, szczegóły z przed wybuchu wojny:

Car trzykrotnie **unieważnił rozkaz mobilizacyjny,** wydany pod naciskiem partyi wojennej. **Za** wojną byli w. ks. Mikołaj Mikołajewicz, minister spraw wewnętrznych Makłakow, minister sprawiedliwości Szczegłowitow i minister wojny Suchomlinow. **Przeciw** wojnie byli minister rolnictwa Kriwoszein, ks. Trubeckij, szef departamentu dla spraw bałkańskich w ministerstwie spraw zagran. (obecnie poseł w Belgradzie w miejsce Hartwiga) i — do pewnego stopnia — minister spraw zagranicznych Sazonow. Gdy sytuacya francusko-niemiecka się zaostrzyła, miał Sazonow półgodzinną rozmowę telefoniczną z carem i przedstawiał mu, że **dynastya jest w niebezpieczeństwie.** Teraz car po raz czwarty podpisał ukaz mobilizacyjny.

Wielkie wrażenie w Petersburgu zrobiło **ścięcie** hrabiny Kleinmichel, damy z najwyższego towarzystwa, w której salonach bywali wszyscy ministrowie i ambasadorowie.

Generał D r a c z e w s k i j, naczelnik Petersburga został usunięty za „udział w przygotowaniu powstania w Polsce“. Następcą jego został książę O b o l e n s k i j.

W Bordeaux.

Berlin, 16 września.

Pierwszy numer przeniesionego z Paryża „Temps'a“ donosi, że wielu posłów jest niezadowolonych z przeniesienia się rządu z Paryża

bez zapytania parlamentu. Rząd, aby uniknąć dyskusyi nad tą sprawą, zarządził **zamknięcie sesyi parlamentu.**

Prawica Izby posłów uskarżała się, że niema reprezentanta w „rządzie obrony narodowej“. Prezydent ministrów Viviani zaproponował przywódcy prawicy, posłowi Denys Cochin, aby wstąpił do gabinetu jako minister bez teki. — Cochin **odmówił,** żądając miejsca podsekretarza stanu w ministerstwie spraw zagranicznych. Na to Viviani nie zgodził się, ostatecznie Cochin przyjął stanowisko inspektora państwowych fabryk prochu.

Gorkij w wojsku rosyjskiem?

Bukareszt, 16 września.

Tutejszy „Universul“ donosi, że znakomity pisarz Maksym Gorkij wzięty został do wojska rosyjskiego. (Gorkij w chwili wybuchu wojny mieszkał w Finlandyi).

* * *

Pomoc finansowa.

Wiedeń, 16 września.

Dzienniki donoszą, że Izba handlowa i przemysłowa wiedeńska na jutrzejszem posiedzeniu zajmować się będzie dwoma wnioskami. Pierwszy z nich dotyczyć będzie inicyatywy w sprawie założenia **banku kredytowego wojennego** dla objęcia gwarancyi w sumie dwóch milionów koron, zaś drugi wniosek dotyczyć będzie **bezprocentowych pożyczek** dla drobnego przemysłu i kół handlowych, oraz ofiarowania sumy 500 tysięcy koron **na specyalne cele pomocnicze** z okazyi wojny.

O pomoc dla uciekinierów z Galicyi.

Wiedeń, 16 września.

Dzienniki ogłaszają odezwę, podpisaną przez szereg wybitnych osobistości, między temi przez prezydenta ministrów hr. Stürgkha, kilku czynnych i pozasłużbowych ministrów, licznych posłów do Rady państwa i posłów sejmowych z Galicyi, burmistrza Weiskirchnera itd., wzywającą **do akcyi pomocniczej na rzecz tych, którzy musieli uciec z Galicyi i Bukowiny.**

Naczelny Komitet Narodowy.

Zawiadomienie departamentu wojskowego.

Departament wojskowy N. K. N. rozesłał następujące zawiadomienia do komisyi poborowej Legionu polskiego w Krakowie i komisaryatów wojskowych po powiatach:

„Ponieważ doszło do naszej wiadomości, że komisarze poborowi zadają ochotnikom, zgłaszającym się do Legionu, uporczywe zapytania: „do „Strzelca“, czy do „Sokoła?“, zwraca się uwagę obywateli komisarzy, że stawianie takich pytań podtrzymuje szkodliwy dla idei separatyzm, jest przeto niedopuszczalne.

Przy tej sposobności zarządza się w tych miejscowościach, w których to jeszcze nie nastąpiło, **skasowanie odrębności organizacyjnej.** Od chwili wydania rozkazu komitetu wykonawczego Naczelnego Komitetu Narodowego i departamentu wojskowego z dnia 31 sierpnia **przestały istnieć odrębne komendy organizacyi militarnych,** a powstała **wspólna organizacya Legionu.**

Towarzystwa jak „Sokół“, „Strzelec“ zachować mogą przeto tylko swoją odrębność jako zarząd majątku pozostałego po tych instytucyach o charakterze czysto administracyjnym. **Podtrzymywania odrębności pod względem wojskowym pod żadnym warunkiem jest niedopuszczalne i będzia bezwzględnie tępione** jako szkodliwy dla sprawy narodowej separatyzm. Powiatowi komisarze wojskowi rozwiną w tym kierunku odpowiednią działalność.

W Krakowie, 16 września 1914.

Wł. Sikorski,
naczelnik depart. wojskowego N. K. N.

Koncentracya nowozaciężnych.

W Choczni pod Wadowicami.

Do powiatowych komisarzy wojskowych w Galicyi zachodniej.

Niniejszem zarządza się **ogólną koncentracyę nowozaciężnych,** którą należy przeprowadzić bezzwłocznie.

Przy formowaniu oddziałów należy oddzielić żołnierzy częściowo już przećwiczonych i wysłać ich pod jednolitą komendą za wystawioną przez komisaryat marszrutą **do Krakowa,** gdzie mają zgłosić swój przyjazd w komendzie placu (ul. Siemiradzkiego 27). Nowozaciężnych natomiast, świeżo zwerbowanych rekrutować do batalionu uzupełniającego w **Choczni pod Wadowicami,** gdzie zgłosić się mają u oficera Kittaya.

Komisaryat powiatowy zawiadomi telegraficznie departament woiskowy o dniu i godzinie wyjazdu oddziału, tudzież o jego sile. Z nowozaciężnych wybrać należy tylko ludzi **zdrowych i silnych,** zdolnych w zupełności do noszenia broni. Brak umundurowania i wyekwipowania nie stanowi **żadnej przeszkody,** braki bowiem w tym kierunku zostaną usunięte w Krakowie.

W Krakowie, 16 września 1914.

Władysław Sikorski
naczelnik departamentu wojskowego.

KRONIKA.

Środa 16 września.

Nowiny krakowskie.

Następny numer „Naprzodu“ wyjdzie jutro o godz. 8 rano.

Czy taryfa maksymalna na środki żywności obowiązuje? Magistrat ogłosił taryfę maksymalną i zagroził sklepikarzom karami za niestosowanie się do niej i za niewywieszanie jej w lokalu. Zdaje się, że magistrat nie kontroluje wykonania swego rozporządzenia, gdyż znamy szereg sklepów, które zupełnie na taryfę nie zważają. Np. co do **ryżu** panują dowolne ceny. I tak w sklepie z mąką na Rynku kleparskim żąda się za ryż 52 h, u Jerzmanowskiego na placu Szczepańskim 56 h, u Rutkowskiego tamże i u Mądrego na ul. Karmelickiej 60 h, w sklepach na ul. Reformackiej i Szczepańskiej po 60 h itd. W sklepach tych niema tablicy z cenami tak, że kupujący nie mogą się zoryentować, a sklepikarz ma pole do wyzysku. Inne sklepy znowu urządzają się tak: co godzinę zamykają sklep pod pozorem, że towary wysprzedane, potem go otwierają i dyktują przestraszonej rzekomym brakiem towaru publiczności dowolne ceny.

W czasie, kiedy wszyscy z wyższego polecenia zaopatrują się w zapasy, władze powinnyby czuwać nad wykonywaniem swych rozporządzeń, by ludność nie była przedmiotem zdzierstwa i zachłanności kilku spekulantów. Dość chyba ludność cierpi z powodów ogólnych, żeby jeszcze prywatne osoby miały prawo nad nią się znęcać.

Wyjazd z Krakowa. Wedle obliczeń wyjechało dotąd z Krakowa około 20.000 osób, z czego do 6000 pociągami ewakuacyjnymi. W pierwszych dwóch dniach ruch na dworcach osobowym i towarowym był olbrzymim; dziś już nie jest tak silny. Wyjeżdżają przeważnie pociągami ewakuacyjnymi rodziny chrześcijańskie i żydowskie, biedniejsze, mające po kilkoro dzieci. W mieście znać zmniejszenie się ludności; ruch na ulicach i w lokalach jest słabszy. Wyjeżdżają na zachód: do Wiednia, Śląska i na Morawy.

Moskalofile. Dziś przybył pełny wagon moskalofilów z Galicyi wschodniej pod eskortą wojska pruskiego. Byli tam chłopcy w wieku 16—18 lat, oraz starsi i także kilku księży. Publiczność na dworcu przyjęła ten transport demonstracyą i pogróżkami.

Światła na wieżach. Do policyi wpłynęło doniesienie, że na jednej z tutejszych wież kościelnych widziano podejrzane światła. Wobec mnożących się doniesień, że z wież dawano sygnały świetlne, policya zarządziła, że od nastania ciemności aż do brzasku jest najsurowiej zakazane w obrębie twierdzy, jak również na obszarze starostw krakowskiego, podgórskiego i wielickiego oświetlania wież kościelnych, innych budynków z wieżami, obserwatoryów i wszystkich wysoko położonych budynków, z których dawanie sygnałów świetlnych jest możliwe. Za zamknięcie wież i wymienionych budynków w oznaczonym czasie nocnym odpowiedzialni są osobiście naczelnicy gmin, właściciele więź i budynków. Na obszarze starostw Kraków, Podgórze i Wieliczka zakazały władze zapalania ogni oraz przedmiotów, wydzielających dym, na punktach wzniesionych.

Gal. kasa oszczędności we Lwowie, która przeniosła się do Wiednia, zawiadamia właścicieli swych książeczek wkładkowych, że zwraca na niewinkulowane książeczki wkładki do 200 K miesięcznie w Wiedniu, w gmachu Izby handlowej I Biberstrasse 16.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).